

## Сценарий: Ц1адаса Х1амзат

### «Айдемир ва Умайгъанат»

#### (къокъ гъабураб)

**Гъази** - къокъвицатав, ц1акъ гъекъезе бокъулев чи. Сельпоялъул х1алт1ухъан, 40 сон барав чи.

**Асма** – Г1азил ч1ужу , жуба- гъубарай, партал –хъиталда хъарай, 38 сон барай г1адан.

**Умайгъанат** – Гъазил яс , цоги бат1ияй лъадуге гъаюрай , партал – хъиталда язихъай, жийго гъайбатай, намусай, сабурай , кьенсер-бер ч1ег1ерай, рачлихъа г1одоре даларал гъалазул , 10 классалъул ц1алдохъан , 18 сон барай г1адан.

**Симисхан**- Асмал яс, бат1ияв росасе гъаюрай , пудраялъ ва партал-куналъ к1ач1арай , жиндирго аслияб берцинлъи гъеч1ей , 20 сон барай г1адан.

**Айдемир**- младший лейтенант, ях1 бергъарав патриот , 22 сон барав , Симисханил абурав вас.

**Асият**- Айдемирил яц, ц1одорай, сабурай, 30 сон барай г1адан.

#### **Милиоцинер.**

Бац1ц1а- бакъадаб рукъ, жаниб стол бак1, столалда нахъа г1одов ч1ун счётал рехулев Гъазиги , аск1ал жидерго курхъен- к1илик1азде ралагъулел Асмагун Симисханги .

**Асма:** Яхъая Симисхан самоваралде жанибе лъинги т1е, т1урччиги бай.

**Гъази:** Жакъа ц1ияб самоварги лъунищ нуж ругел , Асма?

**Асма:** Радалго Умайгъанатица лъолеб бугоанха , лъимги къун батила ц1аги ссун батила.

Симисханица кухнялъуйги ун , яч1ун эбелалъун г1инде цо жо щурула, эбел айгун цадахъ жаниеги ун йиххун ккун яч1уна.

**Асма:** Унго гъай Умайгъанитида гъабулеб жого дида лъаларо хвезабун буго самоваралъул х1алт1и.

**Гъази:** (виххун ккун) . Щиб элъие гъабун бугеб?

**Асма:** Щиб гъабун бугебали валагъизе вахъа дове .

Гъази вортун жанивеги ун ццидал къвач1а г1адин , вач1уна.

**Гъази:** Валлагъ толаро, Асма, гъанжени дица гъадай яс ч1вач1ого!

**Асма:** Гъебги лъик1 гъанже ч1ван эйгун туснахъалде ин г1адаб жо бук1инаро гъанже.

**Гъази:** Цо нухъ гуреб , к1иги нух гуреб , даим гъелъ гъабунщинаб жоги жаниб бачунищха рук1инел гъанже?

**Асма:** Эбел гъеч1ей яс йигин , Гъази, жиндиего бокъухе те.

**Гъази:** Гъанже эбел гъеч1огонилан , кидаго элъие дах1а ккунищха рук1инел? Те-теянги абун, дур х1алимлъиялъ буго, Асма кинабго хвезабун .

**Асма:** Гъанже гъеб к1очараб бихъугегийин , яхъа, Симисхан, бац1ц1инеги бац1ц1ун, ц1идасан лъе, дир яс, самовар.

**Гъази:** (саг1тидеги ваккун) Гъанже гъелъухъ валагъун ч1езе заман гъеч1ин, квешав чиясда бер ч1валелде дие цо реч1ч1изабизе жо босея гъанибе !

Воре гъаб чакар къанаг1атаб мех бугелъул кинав ватаниги чиясда цебеги лъоге , амма нилъерго районалъул гъалмагъзабазе камунги тоге !

**Асма:** Гъеб , Гъази , гъанжелъизег1анги камич1еб , нахъеги камилареб  
батылин , гъай цо ясилан абулей расул горолъадил бук1уна ургъел.  
Т1аде щолел къоялги руго , нилъер алъие гъабураб к1удияб  
х1адурлъиги гъеч1о , г1адамазул берзукъег1аги , цо йигей ясалъе  
жого гъабич1огоги г1олеб гъеч1о. Гъанжелъиг1анги дуца эменлъи  
гъабидал дуда жо абизе нечонги йиго .

**Гъази(кеплъарав чи):** « Чвантиниб г1арац бугони , маг1арда ах  
гъабулилан» абула , Асма, гъелъул ургъел гъабуге ,  
сельпоялъул ихтияр нилъехъ гурищ бугеб ?

**Асма:** Сельпоялдасаги даим босулелго босулел рук1ун, цощина  
т1аде- гъоркъе жо ккелин х1инкъулаха , Гъази.

**Гъази:** Бакъ-моц1 нилъехъан бугони ц1вабзазул ургъел гъеч1илан  
рук1уна , Асма , дурго цоги бозизе бокъараб жо бугони , ячина  
Симисханги , босила бокъанщинаб дир ясалъе .

Лъик1 жогги гъекъон, Гъази вахъуна , эВ т1овит1изе яхъун хадуб  
кверги хъваг1ун , Асма нахъ юссун ясалде семизе лъугъуна.

**Асма:** Лъелъе т1урччи базег1ан г1адалай йик1ине ккани, дуда жеги  
самоварги бихъунищ бук1инч1еб , рак1бахъад? Жакъа дурр  
г1айиб рехизе Умайгъанат гъеч1еяни, щиб гъабилеб  
бук1араб? (Ясалъул гъуждул къакъала).

**Симисхан:** Щиб гъабилеб , йоха, т1аса т1алъел босуаго  
самоваралъуса к1анц1араб к1к1уй дида х1ухъел бугилан  
кканаха.

Гъеб заманалда , армиялдаса бач1араб Айдемирил кагъатги ,  
Симисхание шалги босун Асиятт1аде яч1уна.

**Асият:** Йорч1ами , яц Асма ! Нужго хут1унищ ругел ?

**Асма:** Йорч1ами , яцакр Асият , яч1а ,яч1а. (Эбел-яс т1аде рахъун , х1урматалда Асият г1одой ч1езаюла.)

**Асият :** Гъази, Умайгънат кире арал ?

**Асма:** Гъазиги гъабсаг1ат жиндирго хъумухъалде ана. Умайгъанатги школ-г1ужу йигоха нижер эй , т1ок1аб жоялъул ургъел бугей г1адан эй гуроха .

**Асият :** Щиб гъабилеб , яц Асма , гъанже хъвазе-ц1ализе лъаларев чиго бегъулев гъеч1елъул, эдин ятилаха Умайгъанатги.

**Асма:** Вай, лъаларо, Асият , гъалъиени бокъич1о гъеб къват1ул ц1али.

**Асият:** Ц1ализеги унарей ай щиб жо гъабулейч1агиха йик1уней ?  
(Симисханида къвал бала ) .

**Асма:** Жиндирго гъаб угъулеб-хъухъунеб жоялда йик1унаха,Асият.  
Яхъая,Симисхан, доб къандалъудал лъел босея , Асиятида бихъизе!

Яхъун ун, ай Умайгъанатица угъараб лъел босун яч1уна.

**Асият:** Вай дур кверал щулалъаялъул х1алт1ун гъайбатлъи! Гъидинаб махщел гъалъухъ батубеб жойиланго йик1инч1о .

**Асма:** Квералдаса борч1араб махщелни щибгогъеч1оха алъул , Асият.  
Жийго гъадиная намусай, рукъ тун къватие яхъунарей жо йигоха, яц, нижер ай.

**Асият:** Намус т1аг1араб ц1уяб жо лъик1 гуро, яц Асма.

**Асма:** Нужерго щиб х1ал бугеб , йоха , Асият , Айдемирл кагъат-хабарго бач1унаребищ ?

**Асият:** Кагъатги буго Асма , эсул., Симисхъание гът1инабго сайигъатги буго. ( Алъ Асмада цебе шал лъола)

**Асма:** Вай , гъабго щай бук1араб , яц Асият , даим бач1унеб сайигъатищ бук1унеб ? ( Шал къват1ибе бахъула).

Ясалъ нечарал ххвелал гъарула.

**Асма:** Гъале , кидаго бихъараб жо гуро , рохъг1анасеб шал буго, гъалъул кун-квар рик1к1ун , г1умру къеги дир васасе . ( Ясалдехъун) Гъанже , къоял гъарич1ого , кинха мун йик1иней !

Асмаца ясалда шал ч1вала .

**Асма:** Рекъон гъеч1ищха , Асият ?

**Асият :** Рекъон буго , яц Асма , месед г1адин, гъеб басрияб нусго ц1ияб !

Къвалакъ жиндирго т1ахъалги ккун , Умайгъанат т1аде яч1уна, Асиятие йорч1амиги къун жиндирго тахъал нахъе лъезе уна.

**Асият:** Яч1а , яч1а Умайгъанат , Айдемирил кагъат бугин гъаб ц1ализе яч1а .

**Умайгъанат:** Айдемирилилая ?

Йортун яч1ун жиндирго пасих1аб мац1алъ кагъат ц1алула.

**Асият :** Гъанже , яц Асма , бат1аго дица жо абизе ккарай ч1ужу мун гуро , к1удияб къо-мех гъабизе нилъеца ккеларо , цо релълъаралда рекъараб жоги гъабун, гъаб т1асияб хамизалдег1аги ригъин гъабич1ого рес гъеч1оха .

**Асма:** Вай, гъедиг1анго г1едег1изе кколеб жойиланго йик1инч1о, щиб гъабилеб , гъанже гъесул рак1 сук1араб жо нилъеца

гъабиларо. Йилълъа, Умайгъанат, ц1улги бич1ун , ц1а-каналде  
лъугъа , Асиятие гъоболлъи гъабич1ого г1еларогури нилъеца.

**Асият:** Къвариг1инаро, Асма , щибго гъабуге , дун кванан йиге. Унге,  
яц Умайгъанат! Гъаний нижеда аск1ой г1одой ч1езе яч1а.

Халат гъарун гъалалгун , квербац1ц1аль бет1ерги бухъун , рохъил  
г1амирко г1адин, Умайгъанат гочун уна, Асият , гъелъухъ  
ялагъун , паналъун хут1ула.

**Асият:** Вай мун т1аса йосугеялъул гъайбатлъиги, кьенсер-бералъул  
ч1ег1ерлъиги! Дида гъалъул г1адал халатал гъалалго  
рихъич1о , Асма!

**Асма:** Киналго гъедианал рук1уна , яц Асият , гъел лагълъул мах1 бугел  
жал.

**Асият:** Алъие батиларо , яц , гъелъул мах1!

**Асма :** Валлагъ бугебха , яц, гъалъул эбелалъул эмен жеги кьер  
хисич1ев чийилан абулаан.

**Асият :** Лъаларо , яц Асма , жакъа дуца гурони гъелъул ц1ар бахъулеб  
раг1ич1о . Абураб тараб бак1го бугебищ , Асма , гъалъул .

**Асма :** Киса раг1и , яц Асият , школалдаги курсанталгун лъугъунищ ай  
йик1унеяли , хъах1аб чол г1адаб ц1ар бахъун буго алъул.  
Эдинаб жо Гъазида бицине нижедаги к1оларо.

Гъеб заманалда жаниб , къвал ц1ун ц1улалгун , баг1арал  
г1анабаздасан г1ет1ул гаралги гирулаго , Умайгъанат яч1уна.

**Асият :** Гъанже гъеб ц1а-каналдаго квалич1ого, йиллъа Умайгъанат ,  
нижеде, дир цо бет1ерги буго ххазе.

**Умайгъанат:** Инищ, Асма?

**Асма:** Бегъиларо , яц Асият , гъоболлъеги гъабич1ого ч1ойого мун йит1изе.

**Асият:** Гъеб ц1акъ бигъаяб жо буго , Асма, дун дагъай г1едег1унги йигин , гъайги йит1е дида цадахъ.

**Асма:** Аха, Умайгъанат, амма кватич1ого юсса!

К1иялго элги ун Асмаги ясги хут1ула.

**Асма :** Яхъа, Симисхан , гъеб шалги ч1ван , шелбеталги рет1ун , цо лъел ц1езе а , т1ок1алъ мун къват1ие яхъине щолеб г1адаб жоги гъеч1ин аз бицунеб.

Ясалъ рет1ун эбелалъ рекъезабула , пудра бахуна , мах1ал гъарула , мат1уялъуй ялагъун, кьенсер-бер лъухъула .

**Симисхан:** Хамиз сордо кинаб маг1ида бугеб , эбел?

**Асма:**(йиххун кун) Щиб жойилая ?

**Симисхан:** (г1одоеги къулун) Г1ерт1ил къвал кинаб маг1ида бугебан абулей йик1ана .

**Асма:** ( к1иябго кверги ясалде хъваг1ун) Вай, чехъ чурадил яс , аск1ор чаг1и рук1аралани щиб гъабилеб бук1араб ?

Гъажалда бан босе, гъеж къот1агийин дур .

Гъанже жиндирго пикрабазда Асма йик1аго , нухда г1одойги ккун, г1ерет1ги жанибе пунт1ун, т1аде чвахараб лъеца ц1алтаде яхъун яч1уна Симисхан.

**Асма:** Вуйгъ-вуйгъ, гъаб дуй лъугъарабго щибч1и , Симисхан?

**Симисхан:** Сахаб жо дуца малъиларо.

Бит1ун клубалъул к1алт1е щолаго , хъущт1ун г1одой реч1ч1ана ,  
г1ерет1ги хвана, халкъалдаги сурана! ( Г1одизе лъугъана).

**Асма:** Мунго кий ялагъунг1аги йик1араб , рак1 бахъадил яс?  
Г1адамаздаг1аги йихъарайищч1и ?

**Симисхан:** Сунде данделъун рук1аралали ,росуго бугоан т1аг1адазул  
, дун г1одой ккейгун , г1аг1ай бахъана , «г1одой ккезейищ  
яхарай?» абун цоял ах1дон , « т1аде яхъинайизе гъание  
яч1а», ян цоял ах1дон , инжит гъаюна . ( Щакърахун бицуна).

**Асма:** Вай керен турай дун, жакъаго жакъа мун лъадае йит1арай !  
Хут1араб жониги нахъе щай т1олареб рак1 къот1ад!

Гъанже, Асиятица гормендоги ч1ван , гъелъул бет1ерги ххан ,  
бадисан нур бец1ц1улаго , Умайгъанат яч1уна , ч1ег1ераб къо  
ч1ун , Асмаги хут1ула.

**Асма :** Гъаб жужараб рукъ бихъуларогунищ , к1ан1ун яч1иней йигей ?  
Дуда щибилан дица абун бук1араб, сардал къоял ран ч1езе  
йик1ун йиго Асиятил доя !

**Умайгъанат:** Бет1ер ххазег1анхут1анаха , Асма . Йилълъа, баркалийн  
дуе , лъел ц1езе а!

Бахъун гъеб гормендоги г1одоб лъе , лъил гъебали , гъеб ч1ван  
ругъунай гурин мун.Гъурщун гъалалгун , матушка г1адин ,  
йик1инч1ого, гъеб бет1ералда чохт1оги къай.

**Умайгъанат:** Симисханида шал ч1вараб мехалъ,гормендог1аги дуеги  
къвариг1инилан, Асиятица ч1вана гъаб. Дир чохт1оги гъеч1о ,

Асма, чохт!о кърал ясал нѣер школадѣгѣ гъеч!о, кързе  
нѣер учительзабаз изнугѣ кърларо.

**Асма:** Нѣее школаѣулгѣ учительзабазулгѣ мах!нигѣ ургъел гъеч!о.  
Басрияб бук!анигѣ гърдаб Симисханил бук!араб чохт!о кърѣ.  
Бихърараб гуро, багърараб гуро, мун эбел гъеч!ей яс , ч!ух!изе  
ккеларо.

Гържалда г!ерет!гѣ бан, Умайгъранат паркърла .

**Асма:** Гърб Умайгъранатилгѣ Асиятилгѣ бугеб гъркъроблърѣ щиб  
жойиландуца толеб , Симисхан?

**Симисхан:** Дида лърларо , эбел , сон- церекърдгѣ гъраниегѣ яч!ун,  
Умайгъранатилгун ххенейгѣ бан, ана Асият.

**Асма:** Риччан те, алърулгѣ Гързилгѣ доб г!ерт!ида т!асан бук!унеб  
накърит бихърелибин нилърда.

Асмагѣ ясгѣ кървариг!атарб босизе базаралде уна. Умайгъранат  
жиндирго пашманал пикрабазда рокърой хут!ула . Нуц!ида  
к!ут!ун Айдемир жаниве вач!уна .

**Айдемир:** Йорч!ами , Умайгъранат !

**Умайгърант :** Гър , кѣда щварав, щиб х!ал бугеб ?

Айдемир: Рохъ г!адин! Ворея дурго щиб х!ал бугеб , Асмалгун  
гъркъроблърѣ кин бугеб ?

Умайгъранат : (гърмулаго ) Гърц!огѣ нахгѣ г!адин.

Айдемир: Гъроц!о –нах гъредиг!анго кърог!лърунищ аниб бугеб ?

Умайгъранат: Щай эб кърог!лърулеб ?

Айдемир : Църакър азун йихърулей йигоха дида мун.

Умайгъанат: Мун щиб ц1акъ хиса басун вугев ?

Айдемир : Замнги хисун гъеч1ищха , гьалмагъ.

Умайгъанат: ( Асул формаялдеги ялагъун) Гъаб щиб ц1акъ берцинаб форма, Айдемир .

Айдемир : Гъаб Ворошиловасул къаг1идаялъ туманк1къвагъзе лъалел,финляндиялъул дора ругел нильер г1олохъабазе кьолеб формаха .

Умайгъанат: (гъимулаго) Гъаб дидаги лъалаан , амма дие къуралдаса аб бат1ияб буго.

Айдемир: Гъадинаб кьезе бокъани дунгун цадахъ йилълъа .

Умайгъанат: Асмадаса ят1алъизе к1веларо (к1иялго релъула).

Айдемир:Ал киналго цадахъ кире арал ?

Умайгъанат : Яс кьезе –ян х1адурлъулел гъеч1ищха ал , къвариг1а-таралда хадур, базаралде.

Айдемир: Лъиег1аги гъей кьолей йигей ?

Умайгъанат: Лъиейилан абурасе кьолей раг1улаха, Айдемир.

Айдемир : Щибилая , Умайгъанат. Дица эй ячунаро. Дица я чине йиго среднее образование лъуг1арай отличница .

Умайгъанат : Кисадай яхъила , Айдемир , дуге гъединая гьалмагъ .

Айдемир: Г1емер рик1к1аде ине кколареб г1адин кколеб буго дида.

